

6. Hafta

Günümüzdeki Tarihi Çevre Anlayışı

SAN322 TARİHİ ÇEVRE ARAŞTIRMALARI
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

Tarihi Çevre ve Yerleşme Karakteri

Tarihi çevreyi oluşturan bileşenlerin çeşitliliği ve niteliği, farklı tarihi çevre türlerinin oluşumunu meydana getirmektedir. Anıtların yoğun olduğu bölgeler genellikle tarihi kent merkezleridir. Bazı örneklerde de görüleceği gibi, bu alanların sınırları surlarla belirlenmiştir. Galata ve İstanbul'da Tarihi Yarımada önemli örnekler olarak karşımıza çıkar. Sur içinde kalan bölgeler, eğri, dar ve bazen çıkmaz sokaklar ile o sokaklardaki iki-üç katlı, kargir veya ahşap binalara sahiptir; bu yapılar tarihi kent dokusunun belgeleri olarak korunmayı hak eden niteliktedirler.

Görsel çeşitliliğe rağmen, tarihi çevreler çoğunlukla kendi içlerinde benzeş bir yapı oluştururlar. Ayrıntılarda ortaya çıkan zenginliğe karşın, boyut ve oranları bütüne uygun biçimde bir mimari ortaya konur. Tarihi kent merkezleri kontrollü biçimde büyümelerine rağmen, yerleşmelerde karmaşıklığa rastlanmaz; aksine bu durum ustalıkla biçimde meydana gelir.

SAN322 TARİHİ ÇEVRE ARAŞTIRMALARI
DR. ÖĞR. ÜYESİ KÜSSEM BOZER

Tarihi çevrede yerleşmenin karakteri birbirine bitişik veya ayrık nizamda parsellere dar biçimde konumlanmış olması ile yakından ilgilidir. Küçük parseller üzerinde dar alanda meydana gelmiş yerleşmelerde, küçük kentler surlarla çevrilidir. Büyük bahçeler ve geniş yerleşmeler sur dışında görülür. Yerleşmeye karakter veren özellikler olarak, sokakların kıvrımlı veya düz olmaları, çıkmaz sokaklar, meydan ve sokakların mekânsal birliktelikleri, sokak köşeleri, cepheler ve bunların sokakla ilişkileri gösterilebilir.

Farklı dönemlerin yapı nizamlarını, doku özelliklerini, bir yerleşimin içerisindeki sokak ve meydan düzenlemelerine bakarak okuyabiliriz.

19. Yüzyıl İstanbul'unda rastlanılmaya başlanılan dik açılı geometrik planlama şehrin yangın geçmişi ile ilişkiliyken; kendi özelliklerini koruyan daha eski tarihli yerleşmelerde ise çıkmaz sokaklı organik doku gözlemlenir.

SAN322 TARİHİ ÇEVRE VE KENT PLANLAMA SİSTEMİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ R.İSLEM BOZER

İklim özellikleri ve malzeme imkanları ile çevrenin yapı geleneği doğrudan ilişkilidir. Kentin karakteristik görünümünü oluşturan özellikler sıkı sıkıya yapım geleneğine bağlıdır. Simgesel önem atfedilen anıtsal yapılar konutlara nazaran daha özenli bir işçilik ve daha kalıcı malzeme ile inşa edilmişlerdir. Güneydođu Anadolu bölgesinde görülen düz damlı kerpiç veya taş kübik yapılar buna örnek gösterilebilir. Bu siluetin içerisinde yükselen kubbeli cami ve medreseler ile minareler yöre için özgün bir kentsel görünüm sunar.

İklime bağlı olarak bol yağışlı ve ağaçlı Kuzeybatı Anadolu'da, Safranbolu'da ise farklı bir durum mevcuttur. İki ya da üç katlı, cumbalı, beyaz badanalı, kiremit örtülü, kerpiç veya taş dolgulu ahşap karkas tekniği ile inşa edilmiş evler, kent görünümündeki temel bileşenlerdir. İstanbul ve çevresinde gözlemlenen durum da ise ahşap karkas dışta yine ahşapla kaplanarak ve boyanarak genel görünüme farklı bir zenginlik katılmıştır.

SAN329 TARİHİ ÇEVRE ARAŞTIRMALARI
DR. ÖĞR. ÜYESTİSİSTEM BOZER